

ЗБАРАЗЬКА ЦЕНТРАЛІЗОВАНА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА
МЕТОДИЧНО - БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ

Серія:
«Відгомін історії»

Тернопілля:
Тернопілля:
Надзбручанського краю
Надзбручанського краю
НАМИСТО

*(70 років від часу утворення
Тернопільської області)*

Експрес – інформація

м. Збараж
2009

У загальній історії України особливе місце займає історія нашої малої батьківщини – Тернопільщини. Славна вона і багата не тільки яскравими подіями і пам'ятниками героїчної минувшини. Не менш славна і своїми людьми, бо ж дала Україні легендарного засновника Запорізької Січі Дмитра (Байду) Вишнівецького, нескореного народного борця за волю Северина Наливайка, геніальних учених і просвітителів Олександра Барвінського, Івана Пулюя, Івана Горбачевського, Володимира Гнатюка; видатних письменників Богдана Лепкого, Івана Гнатюка, Бориса Харчука; незрівняну співачку Соломію Крушельницьку, та сотні інших визначних людей, які навіки прославили наш край не тільки в Україні, але й у цілому світі.

З інформацією буде доречно ознайомитись учнівській і студентській молоді, краєзнавцям і всім тим, хто цікавиться історичною минувшиною нашого краю.

Інформацію підготувала:

Н. Сенчишин - бібліограф
Збаразької ЦБС.

Комп'ютерний набір:

М. Бондар.

Відповідальна за випуск:

О. Бойко, директор ЦБС.

Моя земля – весняний сад і вишні,
Дзвінки джерела, бджоли і жита.
Мені вона дарована Всевишнім,
Тисячолітньо грішна і свята.
Тут народився, тут люблю й
страждаю,
Радію вітру, сонцю, журавлям.
І кращого ніде немає раю,
Аніж моя прабатьківська земля ...

С. Галябарда.

Тернопільська область, разом із Львівською та Івано-Франківською є частиною історичної території – Галичини. Цей західноукраїнський регіон внаслідок політичних змін в історії України, що призводили до поділу українських земель, починаючи з XIV ст., підпадав під владу Польщі, Литви (1349-1772), Австрії (1772-1918), Росії (1809-1815), Польщі (1918-1939) Радянської імперії (1930-1991).

Однак, складність історичних обставин не асимілювала, а швидше актуалізувала духовний потенціал регіону, вирізавши його збереженням мовно-культурної традиції, релігійності, національної тотожності.

Тернопільщина – древній край поселень праслов'ян. Сліди існування людини на її території сягають доби раннього палеоліту (понад 100 тисяч років тому). Східні слов'яни, які заселяли сучасну територію України, в IY ст. н. е. утворили велике об'єднання племен, відоме під назвою антів. Поширена етногенетична концепція пояснює походження українців від антів.

У IX ст. східнослов'янські землі об'єдналися в єдину державу - Київську Русь, яка була могутньою державою середньовічної Європи. Про інтенсивність заселення території області в цей час свідчать близько 300 давньоруських городищ та селищ, понад 100 некрополів X-XIII ст. Наприкінці XI ст. на території сучасної Тернопільщини виникли удільні князівства – Теремовлянське та Шумське, які пізніше об'єдналися й увійшли до Галицько-Волинського князівства. Міста Теремовля і Шумськ перетворилися на значні політичні, економічні та культурні центри. Зростання сільських поселень, міст відбувалося завдяки вигідному географічному розташуванню, сприятливим природнім умовам, родючим землям, зручним транспортним шляхом і водним артеріям (ріки Дністер, Серет). Широкого розвитку набувають ремесла і торгівля. Основними предметами торгівлі були хліб, худоба, мед, віск, риба, ремісничі вироби. Важливе значення для господарського розвитку краю мало будівництво залізничних доріг наприкінці XIX ст. 4 грудня 1939 року постановою Президії Верховної Ради УРСР на території Західної України було створено шість областей, і серед них – Тернопільську з центром у місті Тернопіль. У січні 1940 року Тернопільська область була поділена на 38 районів. Місто Тернопіль був окремою адміністративно-територіальною одиницею. Нижчою ланкою адміністративного поділу районів стали сільські ради депутатів трудящих, які об'єднували один, два та більше сільських населених пунктів.

У липні 1941 року Тернопільщину окупували німецько-фашистські загарбники. Було відновлено існуючий у 1920 – 1930 рр. поділ на повіти і гміни.

Після звільнення в липні 1944 року радянськими військами всієї території Тернопільщини було відновлено довоєнний адміністративно-територіальний поділ. У зв'язку з тим, що Тернопіль майже повністю був зруйнований, обласні органи влади та управління до серпня 1946 року перебували у Чорткові.

Для вдосконалення та більш ефективного управління всіма сферами життя області наприкінці 50-тих - на початку 60-тих років було проведено значні зміни. Ліквідовано 23 райони й створено новий – Тернопільський. Невеликі адміністративно-територіальні зміни в складі районів проводились в 1965 – 1966 рр. Указом Президії Верховної Ради УРСР від 8 грудня 1966 року відновлено Монастириський, а постановою Верховної Ради України від 6 грудня 1991 року - Підгаєцький райони. Таким чином зараз Тернопільська область складається із 17 районів і включає 18 міст, 17 селищ міського типу й 1021 село.

Населення області (станом на 01. 01. 2007) – 1 105 400 чоловік, у тому числі 475,5 тисяч чоловік міського населення та 629, 9 тисяч чоловік сільського населення.

Площа області – 13824 км.², що становить 2,3 відсотка території України. Належить до невеликих областей та займає серед них 23 місце.

Тернопільщина є областю з економікою аграрно – індустріального типу. У всеукраїнському та міжнародному поділі праці вона представлена харчовою промисловістю, у якій провідне місце належить цукровій, молочній, м'ясній, спиртово-горілчаній, тютюновій підгалузям; легкою, зокрема текстильною, швейною, взуттєвою; виробництвом будівельних матеріалів. Область славиться своїми електротехнічними виробами ВО «Ватра».

Тернопільська область – це сприятливий регіон для розвитку рекреаційно-туристського комплексу. Тут є мальовничі краєвиди, каньйоноподібні долини рік, гіпсові печери, мінеральні джерела, давні стоянки людини, середньовічні замки та багато інших об'єктів.

Л і т е р а т у р а

Грещук Г. Так поставало Тернопілля [Текст]: історичне дослідження про етапи формування адміністративно-територіальної цілісності області / Г. Грещук .- Т.: Оперативний друк, 2001 .- 122 с.

Хто є хто на Тернопільщині [Текст]: довідково-бібліографічне видання / Уклад.: О. Г. Бенч; В. В. Болгов; В. Ф. Гладун... - Київ: ВАТ «Поліграфкнига», 2004. - 222 с.

* * *

Медведик, П. Тернопілля 100 років тому [Текст] / П. Медведик // Тернопілля '97: регіон. річник .- Тернопіль, 1997.- С. 587.

Дітчук, І. На стику Галичини, Волині та Поділля [Текст]: [іст.-геогр. досліджен. формування адміністративної території Тернопільщини / І. Дітчук // Історія укр. географії .- Тернопіль, 2006.- Вип. 13.- С. 62 – 75: рис., табл.- бібліогр.: с. 75 (17 назв).

* * *